

3. LAN MERKATUA

3.1 Biztanleria eta aktibitatea

Biztanleria jardueraren arabera sailkatzeko inkestak (BJA) biztanleria aktiboari dagokionez 2019an aurkeztu zituen erregistroek aurreko urteko datu positiboak berretsi zituzten, %0,6ko hazkundearekin, 2016an eta 2017an hurrenez hurren erregistro negatiboak jaso ondoren. Hala ere, aldagai demografikoek erakusten dutenez, EAEko biztanleriaren zahartze progresiboak lan egiteko adinean dagoen biztanleria osatzen duen taldea murrizten ari da, eta adin handieneko segmentuek, berriz, gora egiten dute.

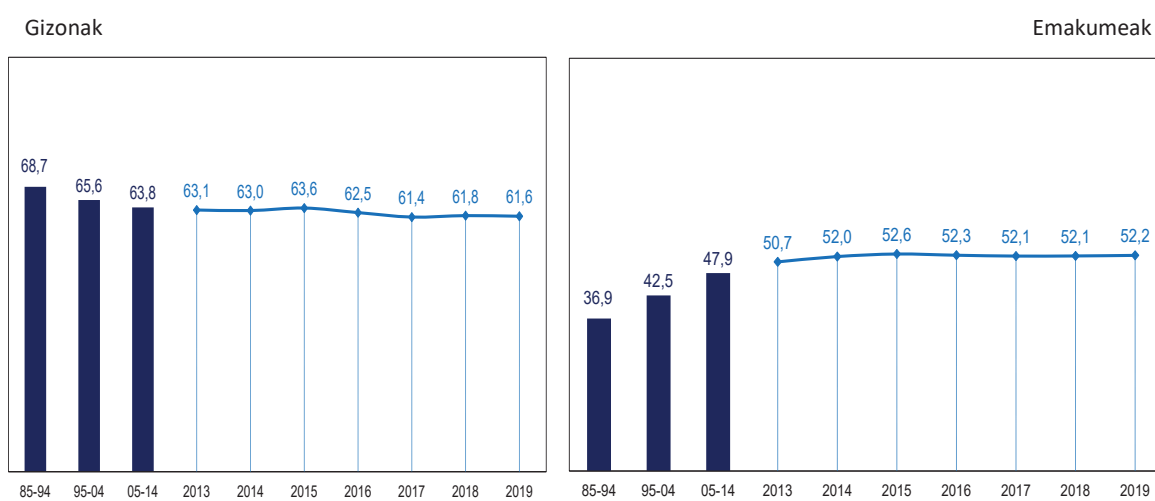
Horiek horrela, urtetik urtera EAEko lan merkatuan sartzen diren gazteen kopurua zaharragoa den pertsonena baino txikiagoa da eta prozesu horrek hurrengo urteetan jarraituko du, Eustatek 2017-2031 aldirako eskaintzen dituen biztanleria estatistikek eta proiektzioek aurreratzen duten bezala. Hain zuzen ere, proiektzio horiek adin txikikoen tarte handituko dela iragartzen badute ere, ez da nahikoa izango 35 eta 49 urte bitartekoen taldean aurreikusitako murrizketa nabarmena konpentsatzeko, ezta 50 eta 64 urte bitartekoen artean izandako gorakada konpentsatzeko ere.

Biztanleria aktiboak bilakaera ona izan zuen 2019an, eta, horren ondorioz, partaidetza tasa egonkor mantendu zen 2018. urtearekin alderatuta, 2016ko eta 2017ko erregistro negatiboak alde batera utzita. Hobekuntza horrek ez zien berdin eragin kolektibo guztiei. Izan ere, emakumeen partaidetza tasak bakarrik izan zuen hazkunde positiboa (0,1 puntu), eta gizonena, berriz, 0,2 puntu jaitsi zen. Horrek agerian uzten du emakumeek lan merkatuan duten presentzia erlatiboa gora egiten ari dela. Beherakada oso nabarmena izan zen gazteen artean ere (0,5 puntu); izan ere, haietako askok lan

merkatuan sartzeko unea atzeratzea erabaki zuten, beren prestakuntza hobetzen jarraitu ahal izateko.

Jarduera tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn

29. irudia

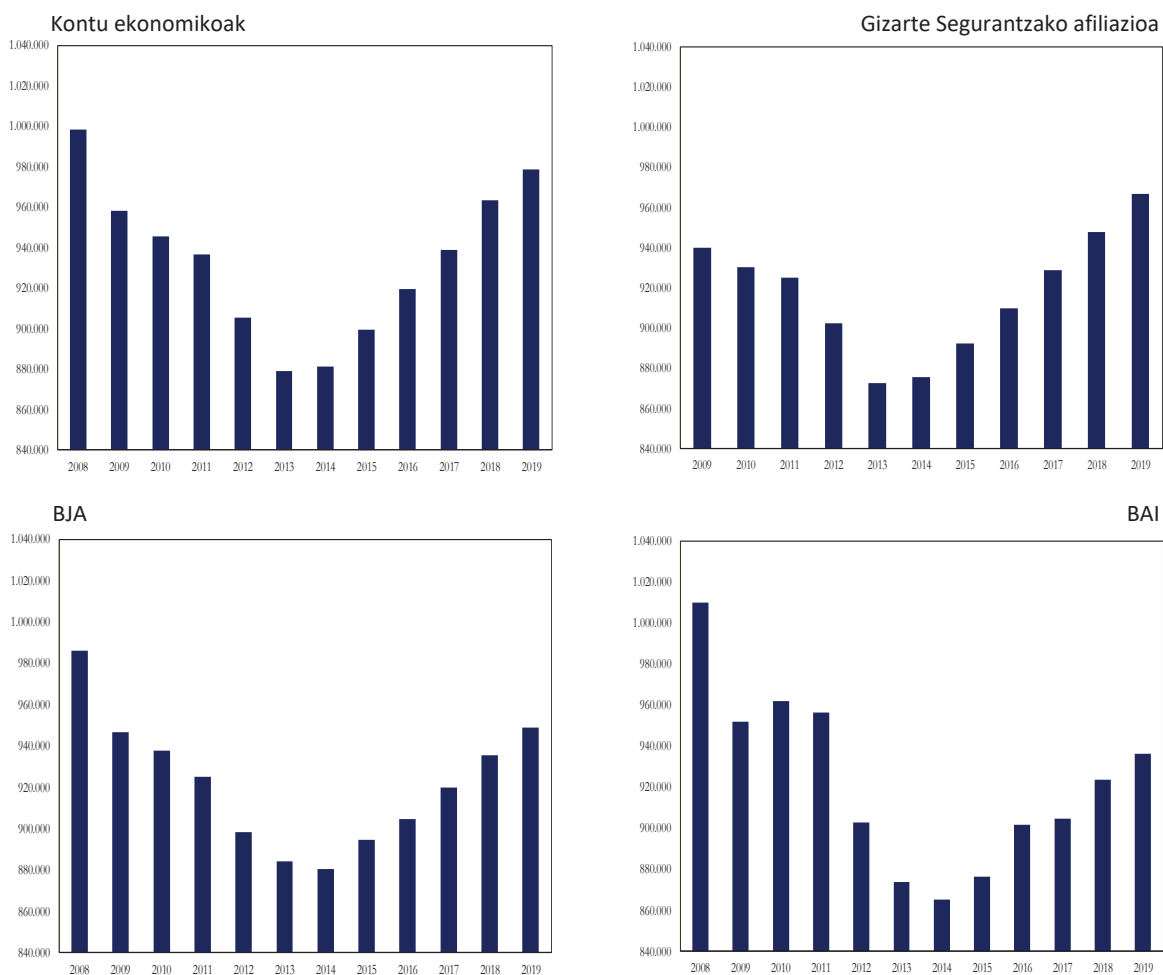
Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat.

Biztanleria aktiboaren gorakada horren ondorioz, landunen kopuruak gora egin zuen. Hala, lan merkatua aztertzen duten iturri guztiek datu positiboak aurkeztu zituzten 2019an, baina moteltzeko joera nabari da. Zehazkiago adierazita, hazkunde tasak %1,4 eta %2,0 artean mugitu ziren; Eustaten BJAko estatistikak eta INEren Biztanleria Aktiboaren Inkestaren estatistikak izan ziren baliorik apalenak erregistratu zituztenak; aldiz, kontu ekonomikoak %1,6ko tarteko balioan kokatu ziren, eta Gizarte Segurantzako afiliazioak erakutsi zituen hazkunderik dinamikoenak.

Iturri estatistiko bakoitzaren analisia kontu ekonomikoekin hasita, horiek agerian utzi zuten moteltzeko joera jarraituaren ibilbidea 2019ko lau hiruhilekoetan, gehikuntza tasa aurreko urteko %2,6tik lehen aipatutako %1,6ra murriztuz. Balio absolutuetan, lanaldi osoko lanpostu baliokideen kopurua 978.776ra iritsi zen, 2008tik inoiz jaso den kopururik handiena baita. Igoera hori jarduera sektore guztietan oinarritu zen, nahiz eta gehikuntza tasa horiek 2018an lortutakoak baino

txikiagoak izan ziren. Hori horrela izanda, aurreko urtean bezala, eraikuntza izan zen hazkunderik handienak erakutsi zituen sektorea (%2,8), eta, ondoren, zerbitzuak; izan ere, zenbait alditan %2tik gorako aldakuntza tasak izan ondoren, %1,8ko hazkundea izan zuten. Azkenik, industriak %0,6 egin zuen gora.

Enpleguaren bilakaera EAEn. Pertsonak
30. irudia

Iturria: Eustat, Gizarte Segurantzak eta INE.

Beste aldetik, afiliazioen kopuruak aurreko urteetan jaso zituen %2aren inguruko hazkunde tasei eutsi zien, ekoizpen adar gehienek bilakaera positiboa izan zutelako. Salbuespenetako bat etxeko enplegua izan zen (-%3,5). Aitzitik, afiliazio osoan pisu handia duten jarduera batzuek, hala nola osasun arloko jarduerak (%7,6), hezkuntzak (%4,0) eta ostalaritzak (%2,8), batez bestekotik gorako hazkundeak eskuratu zituzten.

Enplegua sektoreka
22. taula

Urte arteko aldakuntza tasak

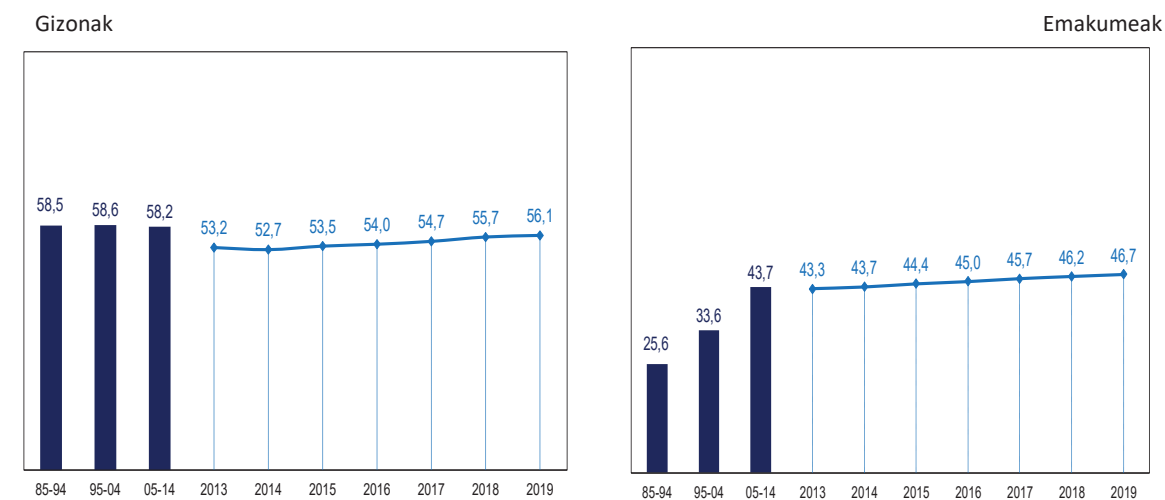
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Enplegua guztira	0,2	2,1	2,2	2,1	2,6	1,6
- Enplegua lehen arloan	-1,3	-1,0	0,7	0,1	-1,0	0,9
- Enplegua industrian	-1,0	1,3	1,9	2,9	2,2	0,6
- Enplegua eraikuntzan	-3,4	2,2	0,3	-0,1	3,6	2,8
- Enplegua zerbitzuetan	1,0	2,4	2,5	2,1	2,7	1,8

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egin Eustateko datuetan oinarrituta.

BJAren arabera, enpleguaren aurrerapen hori, lehen aipatu den bezala, pixka bat apalagoa izan zen termino erlatiboetan, nahiz eta zenbaki absolutuetan adierazi behar den eragiketa estatistiko horren bidez kalkulaturako pertsona landunen kopurua 950.000 pertsonara hurbildu zela, 2015ean 900.000 enplegatu izatera iristen ez zirenean. Aurreko aldietan ez bezala, igoera hori handiagoa izan zen emakume landunen artean (%1,6) enplegatutako gizonen artean baino (%1,3). Bi kolektiboetan izandako gorakadak enplegu tasaren beste igoera bat ahalbidetzen du, 16 urteko eta gehiagoko biztanleen %51,2raino iristen dena; hala ere, bi generoen arteko diferentziala bederatzi puntu ingurukoa da (%56,1 gizonentzat eta %46,7 emakumeentzat).

Era berean, adin tarteen araberako analisiak erakusten du talde gazteenak (-%0,5) eta adin multzo ertainak (25-44 urteko pertsonak biltzen dituen) beherakadak izan zituztela aurreko urtearekin alderatuta, lehenengoen kasuan susperraldi bat egiaztatu zela iruditua eta gero. Bestalde, adin handieneko tartekak (45 urte eta gehiago) aurreko urteetako hazkundeak sendotu zituen, eta horrek lagundu zuen 20 eta 64 urte bitarteko enplegu tasak goranzko joerarekin jarraitzea (%72,4) eta Europak ezarritako %75eko helburutik oso hurbil egotea.

Enplegu tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
31. irudia

Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
 Iturria: Eustat.

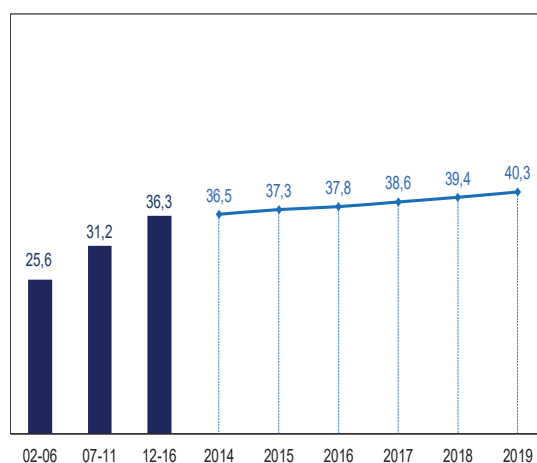
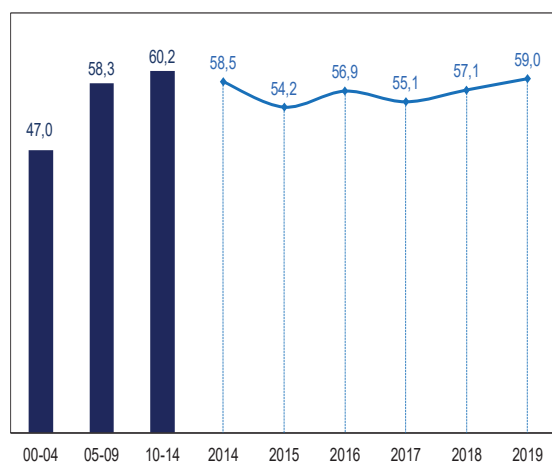
Prestakuntza aldia luzatzearekin batera, hezkuntza maila hobetu egin zen, eta horren erakusgarri da goi mailako ikasketak dituzten 30-34 urteko pertsonen ehunekoa (%59,0), hezkuntzaren arloan Europa 2020 Estrategiak ezarri duen beste helburuetako bat (%40ra iristea) nabarmen gaindituz. Aldeko bilakaera horri esker, Europako beste helburu bat lortu da: eskola uztea %10etik beherako tasara jaistea. Hain zuzen ere, azken urteotako beherakadak egonkortu egin dira, eta EAEko tasa %6,7an dago, Europak eskatutakoa baino hiru puntu beherago.

Hala ere, titulazio akademiko altuagoa izateak, kasu askotan, ez dakar berarekin enplegu hobeak eta soldata handiagoak izatea. Izan ere, pertsona landunen prestakuntzaren eta betetzen duten lanpostuaren arteko doikuntzak berresten du pertsona horien zati handi bat gaitzakeria dagoela. Zehazki, eta Lanbidek 2015eko promozioan egindako unibertsitateko laneratzeari buruzko azken datuetan oinarrituta, oraindik ere EAEko unibertsitate landunen %20k baino gehiagok adierazten dute beren ikasketak ez datozela bat beren lanpostuarekin.

Goi mailako hezkuntza maila (30-34 urte bitarteko taldea)
32. irudia

Euskadi

EB-27

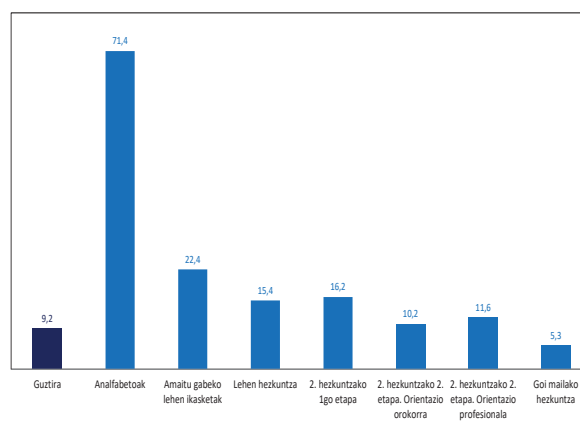
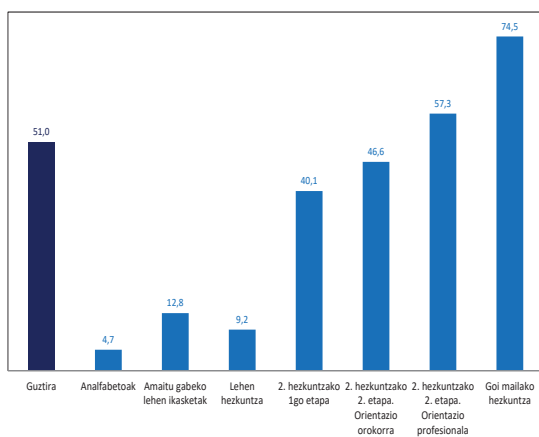

Iturria: Eustat eta Eurostat.

Enpleguaren bilakaera hezkuntza mailaren arabera
33. irudia

Enplegu tasa

Langabezia tasa

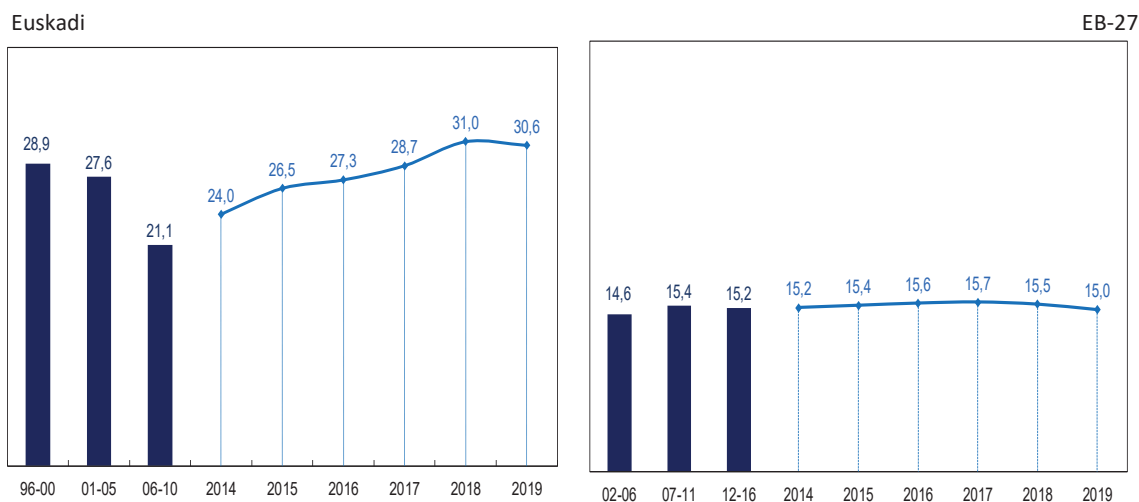

Iturria: INE.

Hala eta guztiz ere, agerikoa da prestakuntza akademiko hobeak izateak lan emaitza hobeak izatea eragiten duela. Hala, INEk jasotako prestakuntza mailaren arabera enpleguaren bilakaerari erreparatuz gero, egiaztatuta gelditzen da goi mailako prestakuntza duten pertsonen jardura tasak (%78,7) eta enplegu-tasak (%74,5) oso handiak direla gainerakoekin alderatuta. Aitzitik, prestakuntza txikiena duten pertsonak dira lan merkatuan sartzeko zailtasun handienak dituztenak, enplegu tasa txikiagoak eta langabezia tasa handiagoak dituztenak. Haien prestakuntza hobetzea beharrezkoa da enplegua lor dezaten.

Analisia enpleguaren kalitatean fokatuz gero, esan behar da EAEko lan merkatuaren behin-behinekotasunak oso zifra altuak izaten jarraitu zuela (%30,6), eta ia bikoiztu egin zituela Europako aldi baterako enpleguarenak (%15,0). Hain handia den erregistro hori jaso da, hain zuzen ere, BJaren datuen arabera, kontratu mugagabea zuten pertsonen kopurua 2013tik jasotako handiena izan den une batean, nahiz eta egia den kontratu horien proportzio esanguratsu batek ez duela denboran gehiegi irauten.

Aldi baterako enplegu tasa soldatapekoekiko
34. irudia

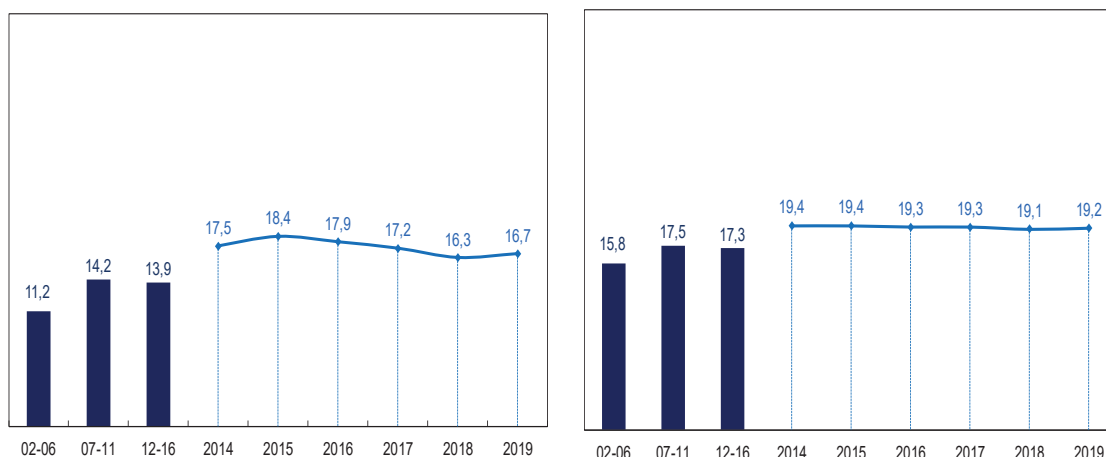
Iturria: Eustat eta Eurostat.

Halaber, EAEko lan merkatuaren ahultasuna agerian uzten duen beste adierazle bat lanaldi partzialean lan egiten duten pertsonen kopurua da, landun guztiekiko, batez ere aukera hori borondatearen aurkakoa bada. Euskadiren kasuan, nahiz eta INEk ematen dituen datuek ez duten bereizten borondatezketasuna dagoen ala ez, zifrek Europakoak baino dezente txikiagoak izaten jarraitzen dute, baina duela hiru urte hasitako beherakada gelditu da. Zehazki, 2019an, lana zuten pertsonen %16,7k lanaldi partziala egiten zuten. Aurreko urteetan bezala, emakumeek okupatu zituzten lanaldi partzialeko enplegu gehienak (gutzizkoaren %78,3 emakumeak ziren). Figura horrek lotura estua du etxeko lanen banaketarekin.

Lanaldi partziala duten landunek landun guztiekiko
35. irudia

Euskadi

EB-27

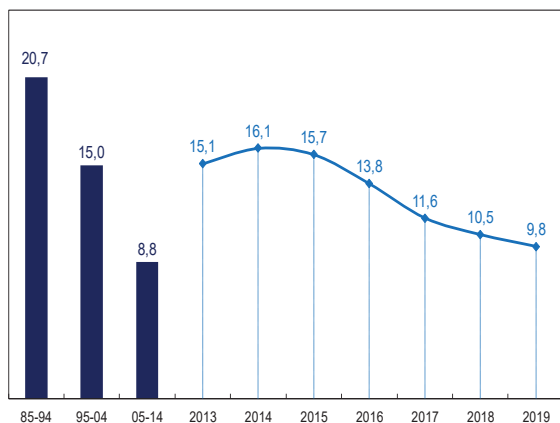
Iturria: INE eta Eurostat.

Aipatutako enplegu hazkunde txikiagoak eta biztanleria aktiboaren hazkunde handiagoak langabezia tasak aurreko urteetako erritmoan behera egiteari uzteak eragin zuten, urte horietan jaitsiera nabarmenagoa izan baitzen. Hala, BJAren eta BAIren datuen arabera, 2019ko langabezia tasa %10etik beherakoa izan zen, eta zazpi eta zortzi hamarren murriztu zen, hurrenez hurren, 2018koekin alderatuta.

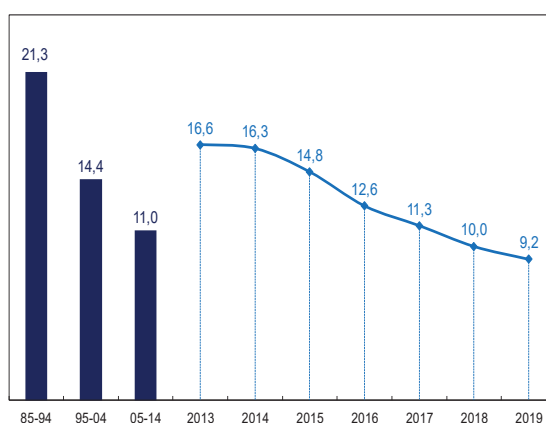
Langabeziaren atzerakadak intentsitatea galdu zuen aurreko hiru urteekiko, baina 2015ean hasitako langabeziaren beherakadari jarraipena eman zitzaion. Hala, BJAren estatistikaren arabera, jaitsiera horren partaide izan ziren gizonezko langabetuak eta emakumezko langabeak, nahiz eta, aurreko hilabeteetan bezala, jaitsiera nabarmenagoa izan zen gizonezko langabeen artean. Beraz, ez zen urrats gehigarririk eman bi langabezia tasen arteko arrakala murrizteko (gizonen tasa %9,0 izan zen eta emakumeena, berriz, %10,6).

Langabezia tasaren bilakaera EAEn
36. irudia

BJA

BAI

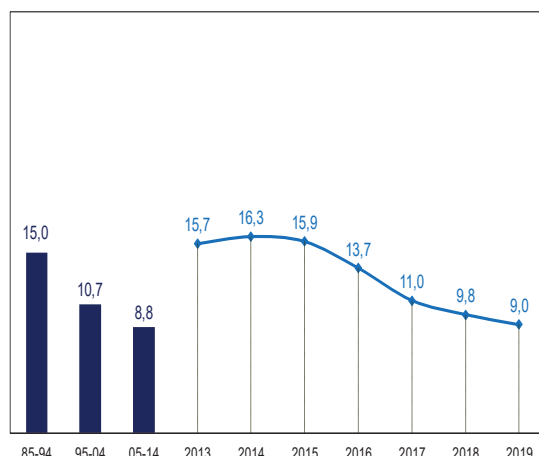

Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
Iturria: Eustat eta INE.

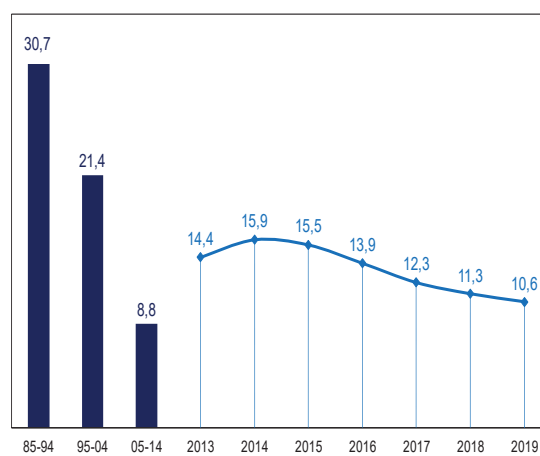
Berriro ere, diferentzia esanguratsuenak adin taldeen arabera azterketan eman ziren. Izan ere, 25 urtetik beherako pertsonen langabezia tasa (%20,8) tarteko adin taldearen bikoitza izan zen (%10,4), eta bikoiztu baino gehiago egin zen 55 urteko eta gehiagoko segmentuarekin alderatuta (%8,2). Hain zuzen ere, langabeen kopurua murriztu egin zen adin tarte guztietan, 25 urtetik beherako kasuan izan ezik. Horrek azaltzen du, neurri batean, langabeziak eragin handiagoa izatea biztanle gazteen artean. Hala eta guztiz ere, azpimarratu behar da adin taldeen arabera langabezia tasen arteko aldeak nabarmen jaitsi zirela 2017aren aurreko urteekin alderatuta.

Langabezia tasaren bilakaera sexuaren arabera EAEn
37. irudia

Gizonak

Emakumeak

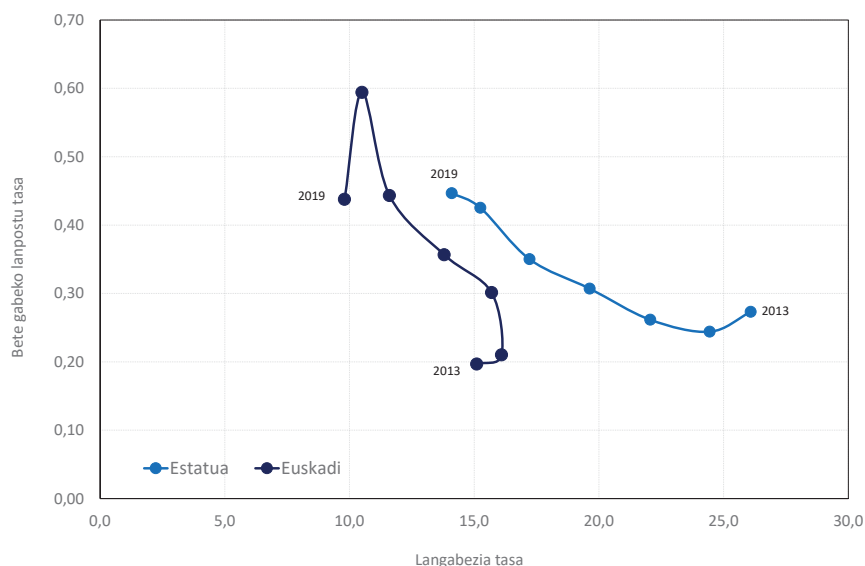

Oharra: Serie hauek ez dira guztiz homogeneoak hainbat urteetan metodologia aldaketak egin zirelako.
 Iturria: Eustat.

3.2 Tentsioa lan merkatuan: Beveridgeren kurba

Beveridgeren kurbak langabezia tasaren eta lanpostu hutsen tasaren arteko erlazioa erakusten du (biak biztanleria aktiboarekiko definituta). Kanporantz joandako kurba batek, hau da, lanpostu hutsen ratio bererako langabezia tasa handiago batek, zailtasun gehiago adierazten ditu lan eskaintzaren eta enplegu eskariaren arteko parekatze prozesuan. Hori gertatzen denean zailagoa da lanpostu huts bat betetzea, eta, ondorioz, enpresa gehiagok adierazten dute eskulan faltak haien ekoizpena mugatzen duela. Fenomenoa lotuta dago enpresek behar dituzten trebetasunen eta lan indarrean eskuragarri dauden arteko desoreka handiagoarekin. Erabilgarri dagoen denbora segida laburra dela eta, Euskadiren eta Estatuaren arteko konparazio bat baino ezin da egin 2013-2019 aldian, eta ezin da ikusi kurbak denboran zehar izan duen bilakaerarik, krisialdian lan merkatuak izan duen eraginkortasun galera kuantifikatzeko eta, ondoren, susperraldian hobera egiteko. Aldaketa horiek Beveridgeren bihurtzeko joan-etorrietan islatuko lirateke. Hala, Espainiako kurba eskuinerago egoteak lan merkatu ez hain eraginkorra islatzen du, egiturazko langabezia tasa handiagoarekin.

Beveridgeren kurba 2013-2019
38. irudia

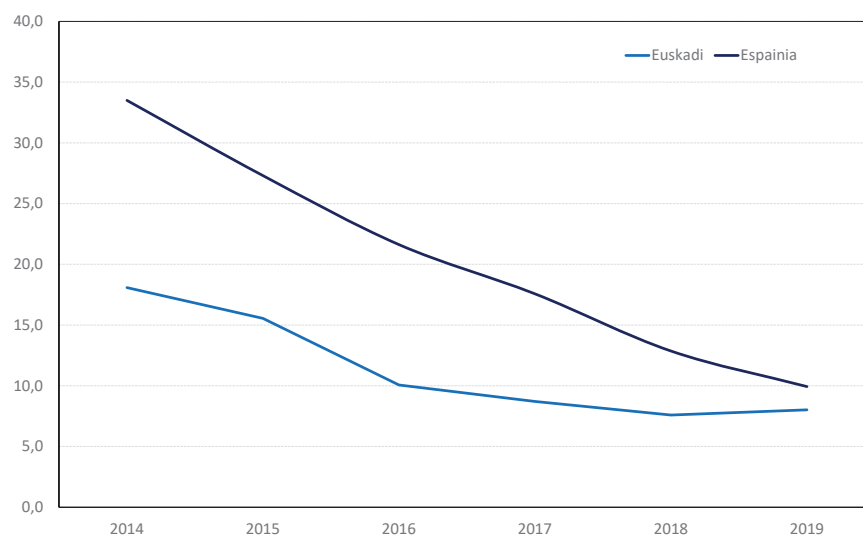

Iturria: INE eta Eustat

Bestalde, Beveridgeren kurban zehar izandako mugimenduak ziklo ekonomikoaren gorabeheren emaitza dira. Hedapen faseetan, lanpostu hutsen tasa handiagoa da eta langabezia tasa txikiagoa, eta kontrakoa gertatzen da atzeraldi faseetan. Hala, 2014tik aurrera ekonomia suspertu egin da, eta, horren ondorioz, langabezia tasa murriztu egin da eta eskainitako lanpostu hutsen kopuruak gora egin du. EAEn, ordea, ibilbide hori eten egin da, 2019an hazkundea moteldu egin baitzen, bi ratioak murriztu baitziren, eta langabetu bakoitzeko lanpostu hutsen kopurua murriztu zen.

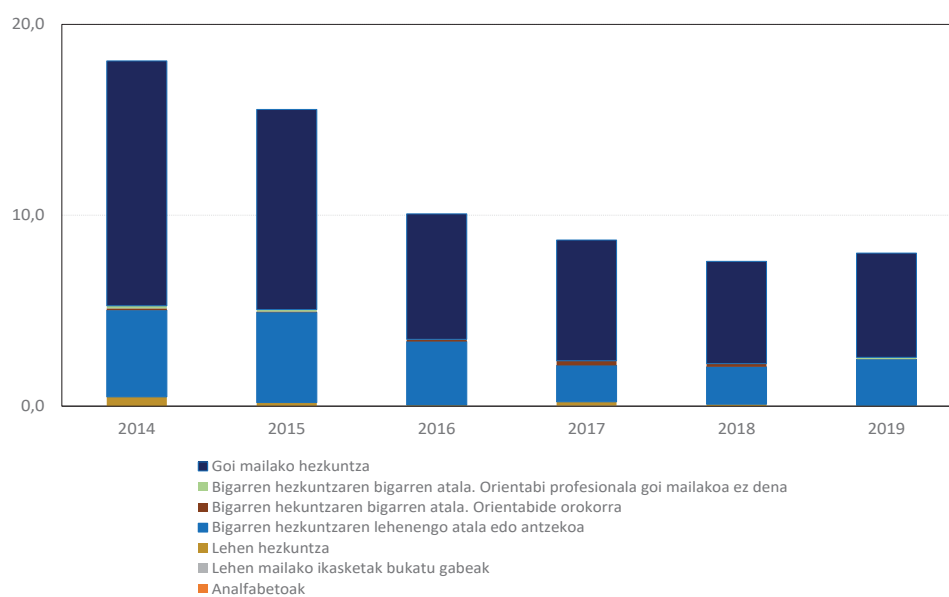
Lan eskaintzaren eta eskaeraren arteko doikuntza balioesteko modu bat trebetasunen desdoikuntza indizeak (TDI) ematen du, biztanleria aktiboaren hezkuntza maila (lan eskaintza ordezkatzeko lukeena) landunekin alderatzen baitu (eskariarekiko hurbilketa). Indize hori handitu egiten da talde bateko eta besteko hezkuntza mailaren arteko aldeak gora egiten duenean, eta hori gertatu zen Atzeraldi Handiaren urteetan eta joan den mendeko azken hamarkadetan, langabezia tasa altuen ondorioz. Zehazkiago, 2008ko krisialdian, eskaintzaren eta eskaeraren arteko desoreka hori gertatu zen, batez ere, goi mailako ikasketak zituzten lan kontratudunen artean, eta, neurri txikiagoan, bigarren hezkuntza zutenen artean; 80ko eta 90eko hamarkadetan, berriz, batez ere bigarren eta lehen mailako ikasketak zituzten langileen artean gertatu zen.

Trebetasunen desdoikuntza indizea. 2014-2019
39. irudia

Iturria: INE.

Trebetasunen desdoikuntza indizea. Euskadi 2014-2019
40. irudia

Iturria: INE.

Ingurune ekonomikoa hobetzearekin batera, indizearen zuzenketa progresiboa ikusten da. Euskadiren kasuan, TDla erdira baino gutxiagora murriztu da. Hala ere, azken urtean, EAEko lan merkatuaren desorekak gora egin du, zikloarekiko mendekotasuna adierazten baitu, eta hezkuntza maila apalagoko langileak izan dira protagonista; aldiz, goi mailako ikasketak dituzten langileen artean, moteldu egin da krisialditik irten osteko mailakako egokitzapena.

3.3 Enpleguaren erregulazioa eta kontratazioa

Aurreko urteetan gertatu zen bezala, ekonomiaren hobekuntzak nabarmen jaitsarazi zuen aurkeztutako enplegu erregulazioko espedienteen kopurua eta haiek eragindako langileen kopurua. Hala, berriro ere marka positiboak erregistratu ziren eta 2013an hasitako beheranzko joerari jarraipena eman zitzaion.

Zehatzago adierazita, Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justizia Sailak argitaratzen dituen datuen arabera, 2019an EAEn 173 espediente zenbatu ziren, hau da, %7,5eko beherakada egon zen aurreko urtearekin alderatuta. Berriro ere, jaitsierarik handiena kontratua bertan behera uztea helburu zuten espedienteen artean gertatu zen (%44,3); hain zuzen ere, espediente horiek eragin negatiboa dute enpleguaren bilakaeran.

Enplegua erregulatzeko EAEn baimendu diren espedienteak

23. taula

Kopurua

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Espediente kopurua	1.434	695	446	266	187	173
Eragindako langileak	16.747	8.108	6.283	4.342	3.187	2.449
<i>Dosier mota</i>						
- Lanaldia murriztekoa	3.196	1.530	1.172	481	355	219
- Behin-behineko etetea	12.091	5.718	4.473	2.864	2.299	1.933
- Kontratua amaitzekoa	1.460	860	638	997	533	297

Iturria: Lan eta Justizia Saila.

Azkenik, kontratazioari dagokionez, joera hau errepikatzen da: jakinarazitako kontratu gehienak aldi baterakoak izaten jarraitu zuten (%94,7), eta kontratu mugagabeen kopuruak nabarmen egin zuen behera (-%9,4), kontratazio modalitate horrek azken urteetan izan duen hazkundearen ondoren.

Horregatik guztiatik, aldi baterako kontratazioak garrantzi handia duenez, lan txandakatze handia hauteman zen kontratazioan. Zehatz-mehatz azalduta, 2019an 304.324 pertsona kontratatu ziren (-%0,9 2018arekin alderatuta), hau da, aldi horretan erregistratutako kontratu guztiak baino askoz gutxiago (1.008.175, mugagabe bihurtutako kontratuak barne hartuta), eta, horrela, txandakatze indizea %3,3an mantendu zen.

Erregistratutako lan kontratuen bilakaera
24. taula

	Kontratuak		Urte arteko aldakuntza (%)				
	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Guztira	975.677	12,1	14,1	6,5	3,0	3,9	0,7
Lanaldi osoko mugagabeak	29.159	34,0	12,4	-0,2	11,6	18,2	-10,8
Obra edo zerbitzukoak	161.813	8,7	9,2	1,3	2,2	3,4	-2,4
Abagunekoak	276.152	13,9	20,5	10,9	6,6	7,2	4,5
Lanaldi laburrekoak	396.059	12,3	12,8	8,6	3,7	3,1	2,6
Prestakuntzakoak (*)	7.704	36,3	29,8	-11,6	5,1	6,9	-17,2
Gainontzekoak	104.790	8,5	13,2	2,8	-6,2	-3,7	-5,9

(*) Prestakuntzako kontratuetan, lanaldi laburreko praktika kontratuak sartzen dira.

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina, Enplegurako Estatuko Zerbitzu Publikoaren (SEPE) datuak erabiliz.